

GRA

"Wielcy z Małopolski" 2025

Po więcej informacji o projekcie
zapraszamy na stronę internetową:

www.wielcymalopolski.pl

Realizator projektu:

MAŁOPOLSKIE
CENTRUM NAUKI
COGITEON

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

WŁADYSŁAW ZAMOYSKI

1853-1924

WŁADYSŁAW ZAMOYSKI

Zakup Zakopanego

Hrabia Zamoyski kupił ziemie zakopiańskie w 1889 r. na publicznej licytacji. Zadbał o przeprowadzenie wielu inwestycji poprawiających jakość życia w miasteczku i chronił tatrzańskie lasy.

WŁADYSŁAW ZAMOYSKI

Walka o Morskie Oko

O tereny położone nad Morskim Okiem toczył się spór graniczny. Hrabia Zamoyski zabiegał o to, aby ziemie te pozostały w Galicji (później niepodległej Polsce). W 1902 r. sąd w Grazu wydał pomyślny dla Polaków wyrok.

WŁADYSŁAW ZAMOYSKI

Hojny prezent dla Polski

Hrabia Władysław Zamoyski wraz z matką - Jadwigą Zamoyską - całość swojego majątku i posiadłości w Wielkopolsce i Małopolsce zapisali narodowi polskiemu ustanawiając Fundację Zakłady Kórnickie.

MARIA RITTER

1899-1976

MARIA RITTER

Wszechstronna artystka

Maria Ritter, przez ponad 50 lat kariery, stworzyła kilka tysięcy prac artystycznych. Od obrazów olejnych, przez akwarele, gwasze, grafiki, szkice, a nawet rzeźby czy malowidła ściennie.

MARIA RITTER

Działalność w Nowym Sączu

W czasie II wojny światowej angażowała się w działania konspiracyjne i pomocowe, a po wojnie w pracę społeczną na rzecz miasta. Zajmowała się tworzeniem Oddziału Związku Polskich Artystów Plastyków w Nowym Sączu.

MARIA RITTER

Ratowanie zabytków

Specjalizowała się w tworzeniu i w renowacji polichromii ściennych. Pracowała m.in. przy odnawianiu zabytkowej polichromii drewnianego kościoła w Dębnie Podhalańskim oraz fresków w sali posiedzeń nowosądeckiego ratusza.

ROMAN STOPA

1895-1995

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

ROMAN
STOPA

Podróż do Afryki

Profesor Stopa w 1935 roku udał się w podróż naukową do Afryki. Celem wyprawy były badania językoznawcze, a także dokumentowanie kultury plemion południowo-afrykańskich.

ROMAN
STOPA

Talent muzyczny

Profesor Stopa przejawiał talent muzyczny. Jako dziecko marzył o własnych skrzypcach. Jako uczeń gimnazjum kupił je za pierwsze pieniądze samodzielnie zarobione na udzielaniu korepetycji.

ROMAN
STOPA

Ekspert światowej klasy

Profesor utrzymywał kontakty z międzynarodowym środowiskiem naukowym językoznawców i był darzony znacznym uznaniem jako światowej klasy ekspert w dziedzinie języków młaskowych.

JAN
WNĘK
1828-1969

JAN
WNĘK

Rzemieślnik i artysta

Jan Wnęk pochodził z rodziny chłopskiej. Początkowo uczył się zawodu, aby wykonywać prace stolarskie. Z czasem jego talent objawił się również w rzeźbiarstwie.

JAN
WNĘK

Kilkaset rzeźb

Jan Wnęk przygotowywał rzeźby do Sanktuarium w Odporszowie. Mogło być ich nawet 200 lub 300. Kilkadziesiąt zachowanych do dnia dzisiejszego znajduje się w Muzeum Parafialnym im. Jana Wnęka w Odporszowie.

JAN
WNĘK

Konstruktor i lotnik

Według relacji mieszkańców Odporszowa Jan Wnęk skonstruował własnoręcznie skrzydła, z którymi wykonywał skoki z wieży kościoła i loty ślizgowe. Jeden z takich lotów w 1869 roku zakończył się upadkiem i śmiercią Wnęka.

JAN
MATEJKO
1838-1893

JAN
MATEJKO

Malarstwo historyczne

Matejko jest jednym z najsłynniejszych przedstawicieli malarstwa historycznego w Europie. W jego twórczości dominują obrazy odwołujące się do wydarzeń z dziejów Polski.

JAN
MATEJKO

Wykładowca i nauczyciel

Życie zawodowe Matejki było związane ze Szkołą Sztuk Pięknych w Krakowie. Najpierw tam studiował, później pracował jako nauczyciel, a następnie był jej dyrektorem. Pod jego opieką kształcili się słynni malarze epoki Młodej Polski: Stanisław Wyspiański i Jacek Malczewski.

JAN
MATEJKO

Ochrona zabytków

Matejko angażował się w ochronę zabytków Krakowa. Wykonywał polichromie oraz dokumentował prace konserwatorskie podczas renowacji wnętrza kościoła Mariackiego i grobów królewskich w katedrze na Wawelu.

MACIEJ
MIECHOWITA
1457-1523

MACIEJ
MIECHOWITA

Człowiek renesansu

Maciej Miechowita jest uznawany za jednego z najwybitniejszych polskich humanistów okresu renesansu. Kształcił się w dziedzinie filozofii, astronomii oraz medycyny. Studiował za granicą, ale też na Uniwersytecie w Krakowie. Został profesorem, a następnie kilkakrotnym rektorem uczelni.

MACIEJ
MIECHOWITA

Kronikarz

Maciej Miechowita jest autorem pierwszej drukowanej książki historycznej opisującej historię polski - "Kroniki Polskiej". Zasłużył się także w dziedzinie geografii i etnografii wydając w 1517 roku „Opis Sarmacji Azjatyckiej i Europejskiej”.

MACIEJ
MIECHOWITA

Lekarz

Medycyna zawdzięcza mu wydanie książek, które opisywały zasady dbania o higienę. Wiedzę czerpał z praktyki w zawodzie lekarza. Był lekarzem królów z dynastii jagiellońskiej.

MIKOŁAJ
KOPERNIK
1473-1543

MIKOŁAJ
KOPERNIK

Teoria heliocentryczna

Kopernik udowodnił, że to Ziemia krąży wokół Słońca, a nie jako dotychczas uważano - Słońce wokół Ziemi. Twierdzenie Kopernika nazywane jest teorią heliocentryczną. Kopernik opisał je w dziele „O obrotach sfer niebieskich”.

MIKOŁAJ
KOPERNIK

Kariera uczonego

Na studia w Krakowie zapisał się w 1491 roku. Zajmował się astronomią, matematyką oraz medycyną, był również duchownym. Kopernik uznawany jest za najwybitniejszego absolwenta Uniwersytetu Jagiellońskiego.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**MIKOŁAJ
KOPERNIK**

Nowoczesna nauka

Pracownia Kopernika wyposażona była w najnowocześniejsze wtedy przyrządy, takie jak: astrolabium, triquetrum, kwadrant i globus.

Używanie globusa w tamtych czasach było rzadkością, ponieważ dominowało przekonanie, że Ziemia jest płaska.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ZOFIA
STRYJEŃSKA**

1891-1976

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ZOFIA
STRYJEŃSKA**

Artystka

Zofia Stryjeńska jest uznawana za jedną z najwybitniejszych polskich artystek XX wieku.

Była malarką, graficzką, projektantką tkanin oraz scenografką.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ZOFIA
STRYJEŃSKA**

Folklor wpleciony w sztukę

W swojej twórczości inspirowała się ludnością, baśniami i legendami.

Jej dzieła charakteryzowały się wyrazistymi barwami, zgeometryzowanymi formami oraz połączeniem nowoczesności i nawiązań do folkloru.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ZOFIA
STRYJEŃSKA**

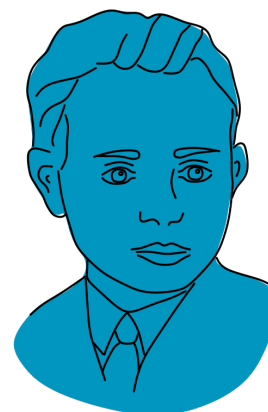
Marzenie o studiach

W 1911 roku rozpoczęła studia w Akademii Sztuk Pięknych w Monachium.

W tamtych czasach kobiety nie miały prawa do studiów na uczelniach wyższych, więc Stryjeńska podała się za mężczyznę.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ANTONI
KOCJAN**

1902-1944

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ANTONI
KOCJAN**

Konstruktor samolotów

Opracował wiele konstrukcji szybowców. Ukończył też kurs pilotażu i uczestniczył w zawodach lotniczych.

Był głównym konstruktorem warszawskich Warsztatów Szybowcowych na Polu Mokotowskim.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ANTONI
KOCJAN**

Współpracownik wywiadu AK

Po wybuchu II wojny światowej Kocjan zaangażował się w działalność konspiracyjną, produkcję broni dla Armii Krajowej, a także prowadzenie tajnej drukarni w podziemiach Warsztatów Szybowcowych.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

**ANTONI
KOCJAN**

Rozpracowanie rakiet V-2

Kocjan kierował komórką wywiadu przemysłowego - Referatem Lotniczo-Pancernym Biura Studiów przemysłowych Oddziału II Komendy Głównej AK. W znacznym stopniu przyczynił się do rozpracowania nowego typu broni stosowanej przez Niemców - rakiet V-2.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

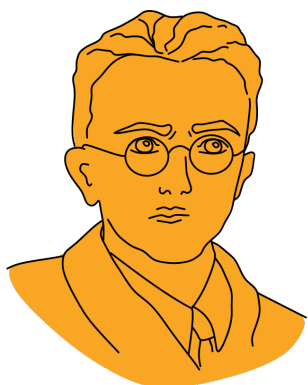
WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

BOLESŁAW BARBACKI

1891-1941

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

BOLESŁAW BARBACKI

Mistrz portretu

Bolesław Barbacki jest jednym z najbardziej cenionych artystów związanych z Nowym Sączem. Pozostawił imponujący dorobek liczący kilkadziesiąt prac, wśród których szczególnie licznie reprezentowane są portrety.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

BOLESŁAW BARBACKI

Pasjonat teatru

W okresie międzywojennym organizował w Nowym Sączu prace Towarzystwa Dramatycznego, w którym oprócz spełniania funkcji kierowniczych, udzielał się jako aktor, reżyser, a także scenograf.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

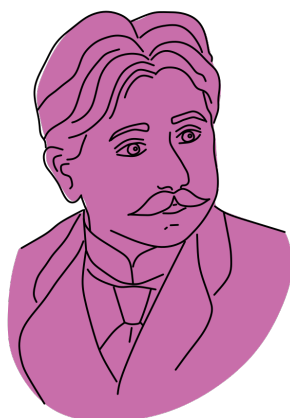
BOLESŁAW BARBACKI

Działacz społeczny

Angażował się w życie lokalnej społeczności. Założył Szkołę Przemysłową Żeńską w Nowym Sączu, a Wytwórnię Przemysłową Towarzystwa Szkoły Ludowej. Został wybrany prezesem nowosądeckiego oddziału Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół".

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

FELIKS NOWOWIEJSKI

1877-1946

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

FELIKS NOWOWIEJSKI

Muzyka "Roty"

Nowowiejski skomponował muzykę do jednej z najbardziej znanych pieśni patriotycznych - "Roty" (słowa Marii Konopnickiej). Pierwsze publiczne wykonanie utworu miało miejsce w Krakowie 1910 roku z okazji 500 rocznicy bitwy pod Grunwaldem.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

FELIKS NOWOWIEJSKI

Talent muzyczny

Feliks Nowowiejski zasłynął jako kompozytor, dyrygent, wirtuoz gry organowej, a także organizator życia kulturalnego i wykładowca. Jego dorobek kompozytorski składa się z kilkadziesiąt utworów należących do zróżnicowanych gatunków muzycznych.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

FELIKS NOWOWIEJSKI

Działalność w Krakowie

W latach 1909 do 1914 pełnił funkcję Dyrektora artystycznego krakowskiego Towarzystwa Muzycznego. W tym czasie jego twórczości ważne miejsce zajmowały utwory utrzymane w polskim duchu narodowym, inspirowane wydarzeniami z historii Polski.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

HELENA DONHAUSER -SIKORSKA

1873-1945

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

HELENA DONHAISER -SIKORSKA

Kobieta lekarz

Była pierwszą kobietą w Galicji, która uzyskała tytuł doktora medycyny i wykonywała zawód lekarza. Na przełomie XIX i XX wieku było to duże osiągnięcie, wymagające nie tylko opanowania koniecznej wiedzy, ale też konsekwencji w walce o prawo do nauki.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

HELENA DONHAISER -SIKORSKA

Egzamin maturalny

Helena Donhaiser-Sikorska była pierwszą krakowską maturzystką. Egzamin zdała w 1899 roku eksternistycznie w Gimnazjum św. Anny.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

HELENA DONHAISER -SIKORSKA

Studia na uniwersytecie

Została słuchaczką wydziału filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jednak, kiedy tylko pojawiła się taka możliwość, Helena rozpoczęła studia na wydziale medycznym. W 1906 roku ukończyła studia zdobywając tytuł doktora nauk medycznych.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JADWIGA ANDEGAWEŃSKA

1374-1399

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JADWIGA ANDEGAWEŃSKA

Król polski

Pochodząca z dynastii Andegawenów Jadwiga została przeznaczona do panowania w Polsce. W momencie koronacji na króla (!) Polski miała jedynie 10 lat.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JADWIGA ANDEGAWEŃSKA

Wsparcie dla uniwersytetu

Królowa cały swój osobisty majątek zapisała w testamencie Akademii Krakowskiej, co przyczyniło się do odnowienia uczelni i podniesienia jej rangi naukowej.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JADWIGA ANDEGAWEŃSKA

Sprawną organizatorka

Jadwiga dbała o edukację i starała się poprawiać jakość życia swoich poddanych. Fundowała szpitale i kościoły, a także finansowała te już istniejące. Dbała też o sprawy dotyczące Akademii Krakowskiej.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JAN KANTY

1390-1473

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JAN KANTY

Wykładowca Akademii Krakowskiej

Studiował w Akademii Krakowskiej, którą ukończył zdobywając tytuł magistra sztuk. W kolejnych latach powrócił do Akademii Krakowskiej, aby zostać jej wykładowcą. Uzyskał doktorat z teologii. Do końca życia pracował jako profesor Akademii Krakowskiej.

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

JAN KANTY

Pracowitość i pasja do nauczania

Jan Kanty był znany z dobroci, cierpliwości i bardzo rzetelnego podejścia do pracy wykładowy i wychowawcy, a także szacunku do innych ludzi.

JAN KANTY

Święty kościoła katolickiego

Wśród współczesnych mu ludzi panowało przekonanie o jego świętości.

Zmarł w 1473 roku i został pochowany w Kościele św. Anny w Krakowie. W 1767 roku Jan Kanty został ogłoszony świętym przez papieża Klemensa XIII.

IGNACY ŁUKASIEWICZ 1822-1882

IGNACY ŁUKASIEWICZ

Wynalazca

Łukasiewicz zaprojektował nowy rodzaj źródła światła - lampę naftową.

Jako pomocnik aptekarza prowadził eksperymenty z użyciem ropy naftowej, z której otrzymał naftę. Nowy rodzaj paliwa wymagał specjalnej konstrukcji lampy i tę zaproponował właśnie Łukasiewicz.

IGNACY ŁUKASIEWICZ

Przemysłowiec

Ignacy Łukasiewicz był jednym z założycieli pierwszej na świecie spółki naftowej, która prowadziła wydobywanie ropy naftowej z odwiertu w miejscowości Bóbrka koło Krosna. Obecnie znajduje się tam Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego.

IGNACY ŁUKASIEWICZ

Spółecznik i polityk

Prowadząc działalność przemysłową nie zapominał o swoich pracownikach. Utworzył dla nich fundusz ubezpieczeniowy i emerytalny. Budował szkoły, szpitale i drogi. Był też wybrany na posła do Sejmu Galicyjskiego.

ZOFIA RADWAŃSKA -PARYSKA 1901-2001

ZOFIA RADWAŃSKA -PARYSKA

Naukowiec i przyrodnik

Zofia Radwańska-Paryska ukończyła studia botaniczne i geograficzne na Uniwersytecie Warszawskim. Badala roślinność tatrzańską. Jej praca doktorska dotyczyła rzadkiego zjawiska żyworoćności roślin tatrzańskich.

ZOFIA RADWAŃSKA -PARYSKA

Górska pasja

Zofia Radwańska-Paryska była pierwszą kobietą ratowniczką TOPR (1945), a także pierwszą przewodniczką tatrzańską (1948).

Często wspiniała się samotnie, ale też w towarzystwie najwybitniejszych taterników. Wykonała wiele pierwszych przejść w Tatrach.

ZOFIA RADWAŃSKA -PARYSKA

Pisarka

Jest autorką wielu prac naukowych i popularnonaukowych. Przybliżyła w nich przyrodę tatrzańską, a także kulturę podtatrz.

JAN ŚNIADECKI

1756-1830

JAN ŚNIADECKI

Rozległe wykształcenie

Był jednym z najwybitniejszych polskich uczonych okresu oświecenia. Interesowały go algebra, matematyka, fizyka, astronomia, chemia, a także przedmioty humanistyczne.

JAN ŚNIADECKI

Twórca obserwatorium astronomicznego

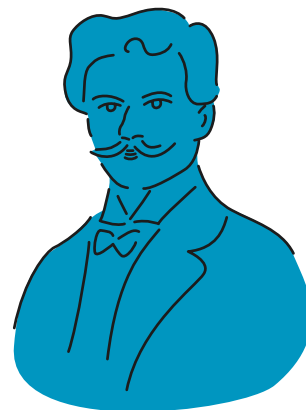
Był inicjatorem utworzenia obserwatorium astronomicznego w Krakowie na terenie Ogrodu Botanicznego. Budynek w którym mieściło się obserwatorium nazywany jest obecnie Collegium Śniadeckiego.

JAN ŚNIADECKI

Pierwszy lot balonem

W 1784 roku czterech naukowców: Jan Jaśkiewicz, Jan Szaster, Franciszek Scheidt oraz Jan Śniadecki zademonstrowało w Krakowie pierwszy bezzałogowy lot balonu na ziemiach polskich.

JAN SZCZEPANIK

1872-1926

JAN SZCZEPANIK

Kamizelka kuloodporna

Szczepanik udoskonał projekt kamizelki kuloodpornej stosując tkaninę produkowaną maszynowo. Jego wynalazek stał się sławny, gdy uchronił przed śmiercią w zamachu króla hiszpańskiego Alfonsa XIII. Ten w uznaniu zasług Szczepanika odznaczył go orderem państwowym.

JAN SZCZEPANIK

Wszechstronny wynalazca

Szczepanik był autorem wielu wynalazków z dziedziny barwnego tkactwa, techniki filmowej oraz fotograficznej. Zgłębianie tajników techniki rozpoczął od pracy w „Magazynie aparatów fotograficznych” Ludwika Kleinberga w Krakowie.

JAN SZCZEPANIK

Nowoczesne rozwiązania

Wśród wynalazków Szczepanika można wymienić: system barwnego filmu, innowacje w zakresie tkactwa, system kolorowej fotografii i światłoczuły papier barwny, a nawet pierwowzór telewizji.

